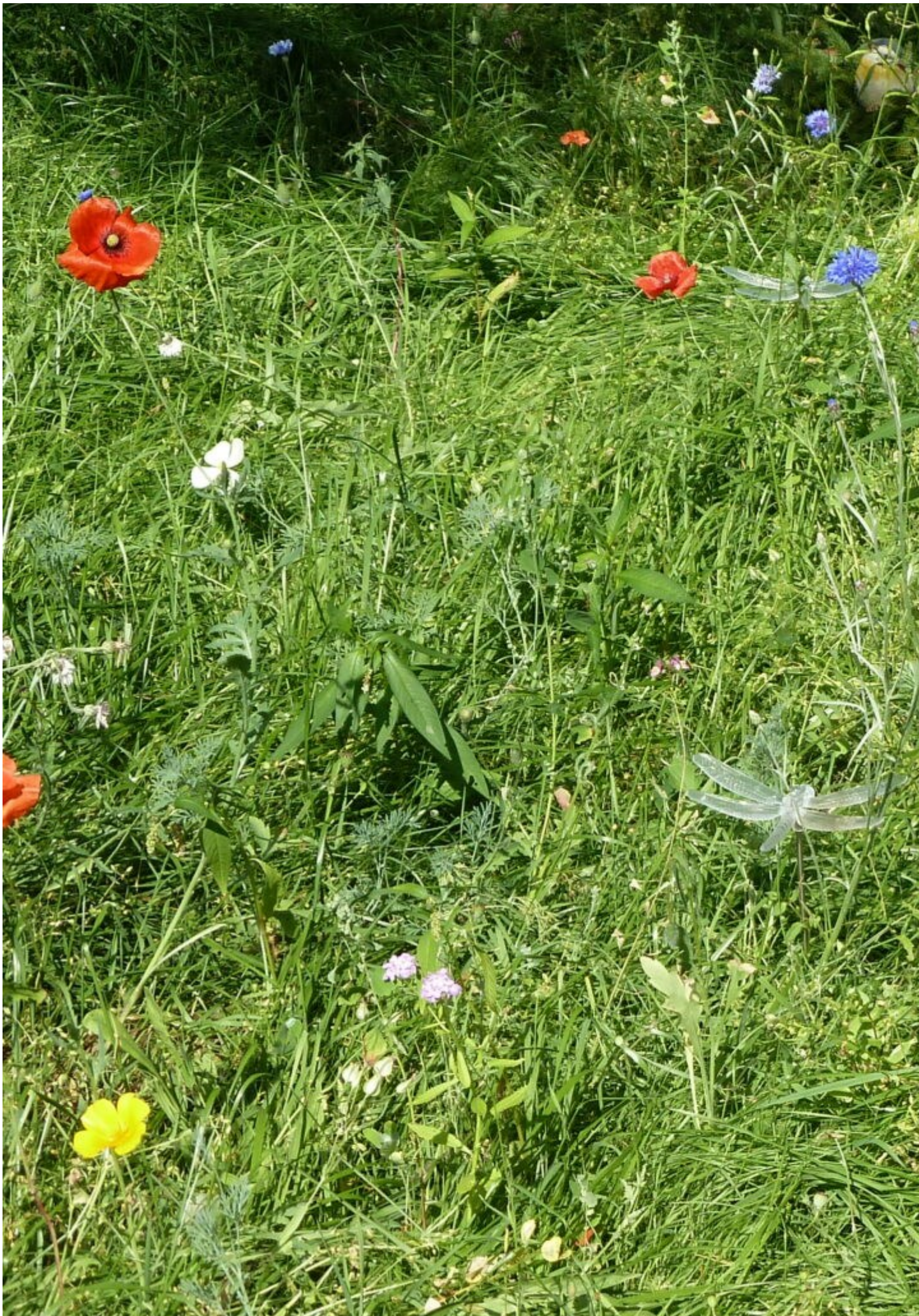

Perinteitä, kotiseutumatkoja, murteita ja kieliä – Mistä karjalaisuus on tehty?

Uutiset – 30.11.2023

Reaktioiden lukumäärä:3

Kukkia Terijoella 2010. Kuva: Hanna Tuomivaara.

Karjalaisuuden ja suomalaisuuden suhde on ollut viime vuosina kiivaan keskustelun aiheena. SKS ja Karjalan liitto halusivat selvittää, mitä karjalaisuus sen eri muodoissa ja perintöinä merkitsee ihmisille.

Elokuussa 2023 päättyneeseen *Karjalaisuuksien jäljillä* -muistitietokeruuseen saapui 98 tekstivastausta ja 18 kuvaa. Suurin osa kirjoittajista oli yli 60-vuotiaita. Vastauksissa korostui Karjalan evakkojen ja heidän jälkeläistensä lähettämät vastaukset. Joukkoon mahtui kuitenkin myös muutaman itäsuomalaisen vastaus sekä muualta Suomesta kotoisin olevien näkökulmia siirtokarjalaisten elämän seuraamisesta.

Vastauksissa muisteltiin rajan taakse jäänyttä Karjalaa, lapsuuden kodin ruokia ja puhdetöitä sekä evakkomatkaa. Murteet ja kieli korostuivat identiteettiä rakentavina tekijöinä, toiset opiskelivat sitä jälkikäteen, toiset oppivat puhumaan lähipiirin kautta:

”Karjalaisuus on itselleni ja suvulleni luonnollinen osa identiteettiä. Pagisemmo karjalakse da pruasnuimme perehen ke konzu aihehtu on.”

Mukana oli myös vertailua muihin ”heimoihin” esimerkiksi stereotyyppisten luonteenpiirteiden avulla: karjalaisia kuvattiin tunteellisiksi ja puheliaiksi, pohjalaisia vakaviksi ja vaisuiksi.

Karelianismi ja *Kalevala* nousivat osassa kirjoituksista esille: ”*Salmi oli runotyhjien aluetta. Kun on keskustelu siitä, kuuluuko Kalevala suomalaisille, niin yhtä vähän se kuuluu minulle. Kalevalan mukana menee muutkin karelianistiset mielikuvat romukoppaan.*” Eräs toinen vastaaja taas pohti Kalevalan ympärillä liikkuneen kulttuurillisen omimisen keskustelua: ”*Kalevala on oman aikansa tuote, joka on vielä tänä päivänäkin melko muuttumattomana osana suomalaista kulttuuria. Mutta onko Kalevala myös osa karjalaista kulttuuria tai kulttuureja, kun tekstiähän on tietääkseni koottu useilta alueilta?*”

Kotiseutumattojen matkamuuistoista kirjoitettiin, useampi vastaaja lähettikin kuvia sekä matkakertomuksia kyseisiltä käynneiltä. Toisinaan rajan ylittäminen oli vaikeaa, toisinaan matkasta muodostui seikkailu ”ladamiesten” ja kielierojen myötä. Näissä vastauksissa yhteinen piirre oli useimmiten tunnepohjainen kuvailu ympäristöstä, moni koki haikeutta ja yhteyttä matkansa kohteisiin:

”Sukuni on käynyt kotiseudullaan ja käynti jätti ikuisen kaipuun sinne takaisin vaikka siellä ei mitään konkreettista enää ollutkaan.”

Ukrainan sota ja sen johdosta pakoon lähteneet ukrainalaiset puhuttivat monia.

Pohdintaa oli siitä, milloin päästäisiin jälleen käymään luovutetussa Karjalassa matkailumahdollisuuksien keskeydyttyä. Usea vastaaja koki myös sympatiaa ukrainalaisia kohtaan rinnastaen heidän tilanteensa karjalaisiin evakkoihin: ”*Nyt kun Ukrainan ja Venäjän välinen sota on meneillänsä, ymmärrykseni karjalan evakkojen joukkovaeltamisesta rajantakaisesta karjalasta, on kirkastunut entisestään.*”

Suomalaisen Kirjallisuuden Seura ja Karjalan liitto järjestivät *Karjalaisuuksien jäljillä* -muistitietokeruun 15.3.2023–15.8.2023. Vastaukset on arkistoitu SKS:n arkistoon.

Kiitämme lämpimästi kaikkia keruuseen osallistuneita! Vastaajien kesken arvotut kirjapalkinnot on toimitettu voittajille.